

Mobiliserar för att bevara fäbodbruket

Gävleborgs fäbodförening mobiliserar för att rädda de sista resterna av fäbodbruket. Samhällsbetalda fäbodlar och fäbodlöner diskuteras – med riksdagspolitiker.

Eva Bernstål, Rengsjö, Magnus Lindberg, hushållningssällskapet i Kungsgården, Ovensjö, och Sigrid Bolkéus, s-riksdagskvinnan från Bollnäs, är tre av ett 50-tal personer som går i bräschen för att rädda fäbodlivet.

De gör allt som står i deras makt, för de vägrar se att de kvarvarande fäbodvallarna jämnas med marken.

I dag finns bara ett 10-tal levande fäbodvallar kvar i länet. Dessa måste överleva, anser fäbodföreningens representanter, som i går kallat till stormöte.

Behov och möjligheter

Till Innegården i Mo kyrkby kom ett 30-tal mer eller mindre högt uppsatta personer från länsstyrelsen, LRF, länets kommuner, lantbruksverket, arbetsförmedlingen och Sveriges riksdag.

Fäbodföreningen bildades i november 1996. Ordföranden Magnus Lindberg säger till Ljusnan att medlemmarna tillsammans ska jobba för att tillvarata fäbodbrukarnas intressen. Behov

vet finns. Och möjligheterna.

– Fäbodbruket är en mycket viktig fråga. Det gäller bevarandet av vårt gemensamma kulturarv, turismen och arbetstillfällena, säger Sigrid Bolkéus.

Samhällsbetalt

Som ett led i att stoppa den negativa utvecklingen för fäbodbruket vill nu fäbodföreningen införa samhällsbetalda fäbodvallar och fäbodlöner.

Genom bidragen skulle arbetstillfällen skapas och fäbodbruket räddas, tror Gävleborgs fäbodförening.

De närvarande riksdagsledamöterna, Owe Hellberg (v), Ockelbo, Agneta Brendt (s), Hudiksvall, Tomas Julin (mp), Forsa och Sigrid Bolkéus (s) fick uppdraget att försöka plantera förslagen på högre ort.

Länets samtliga riksdagsledamöter har tidigare tryckt på för att fäbodbrukarna ska få ett generellt undantag från livsmedelsverkets krav på pastörisering av mjölk som ska användas för tillverkning av ost för försäljning.

I den frågan har man uppnått en dispens.

Fäbodföreningen håller också kontakt med övriga delar av landet där fäbodbruket är hotat. Kampen för fäbodlivets bevarande har bara börjat.

Torbjörn Nordvall

FOTO: TORBJÖRN NORDVALL

FÄBODFÖRENINGEN PÅ GÅNG. Gävleborgs fäbodförening hade på måndagen stormöte vid Innegården i Mo kyrkby utanför Söderhamn. Gemensamma tag tas nu för att rädda fäbodbruket i länet. Eva Bernstål, Rengsjö, Magnus Lindberg, Kungsgården och Sigrid Bolkéus, Bollnäs, är tre av ett 50-tal medlemmar i räddningsaktionen.

Fäbodarna hotas av byråkrati och myndigheter

Anders Henningsson drömde om ett liv som fäbodbrukare. Han fick det också, men det blev inte som han tänkt sig. Pappersexercisen tog knäcken på honom.

Han lärde sig de gamla beprövade metoderna att tillverka messmör och getost, han vallade får och berättade fäbodhistorier för turisterna.

Så långt motsvarade verkligheten drömmen om att vara fäbodbrukare.

Men efter fyra år gav han upp.

– Den tilltagande pappersexercisen gjorde att jag inte fick någon tid över till fäbodbruket. Och av länsstyrelsen blev jag stjälp i stället för hjälpt.

"Inte fint nog"

Nu slås Anders Henningsson för att ett helt kulturarv inte ska gå i graven. Han är märkbart irriterad över myndigheternas syn på fäbodbruket och säger med ironisk röst att de gör skillnad på kultur och kultur.

– Fäbodbruket, med kor och getter, är inte fint nog. Men det passar för beslutsfattarna att komma på besök och prata vitt och brett om vårt fantastiska kulturarv.

När Anders Henningsson sökte en hjälpande hand från länsstyrelsen om att hitta lämpliga EU-bidrag, då var intresset noll.

"Går inte ihop"

Han fick brottas på egen hand med blanketter om mjölkkvoter och betesmarker, och han levde under hotet att behöva pastörisera mjölken som djuren gav.

– Hur tokigt som helst. För att kunna pastörisera krävs elektricitet. Med el på en fäbodvall är det inte någon fäbodvall...

– Jag får inte ekvationen att gå ihop. Det går bra att importera opastöriserad ost från EU-länder, men på fäbodvallarna i Sverige ville man ha högre krav...

Nu trädde aldrig lagtånget igenom. Fäbodarna får leverera opastöriserade produkter på dispens fram till december nästa år.

Anders Henningsson berättar om en tuff ekonomisk tid som fäbodbrukare.

Turisterna ville han inte klä på pengar.

För ett inträde till Svedbovallen skulle ju kunna gå ut över försäljningen av ost, getost och messmör.

Hoppet lever

Situationen blev ohållbar.

Nu bor han i Dala-Järna där han har några djur på en gård, men hoppet om att än en gång få flytta ut i de djupa hälsingeskogarna och idka fäbodliv lever.

Gävleborgs läns fäbodföreningens förslag till riksdagspolitikerna, att verka för samhällsbetalda fäbodvallar och fäbodlöner, tilltalar honom.

– Jag vill ut på en fäbod till sommaren, säger Anders Henningsson innan han tar ton på fäbodvis.

Med ljudlig röstpipa, som ekar genom Kyrkbyn i Mo, ger

FOTO: TORBJÖRN NORDVALL

TIDERNÄ FÖRÄNDRAS. Karin Sköldmark från Edsbyn har varit fäbodstinta på Väsbovallen i Edsbyn sedan 1954. Med åren har hon märkt hur den ena levande vallen efter den andra dött ut. Anders Henningsson från Gävle är en av dem som försökt förvalta kulturarvet på Svedbovallen i Järvsö, men han tvingades ge upp efter att ha blivit motarbetad av länsstyrelsen.

han beskedet att den yngre generationen kan och vill, bara möjligheter ges.

Locktonen imponerar på Karin Sköldmark, en av landets sista genuina fäbodstintor. Inte mindre än 44 säsonger har hon vistats på Väsbovallen utanför Edsbyn.

– Det är tråkigt om fäbodtraditionen dör ut. Kulturarv ska man vara rädd om, tycker Karin som kunnat konstatera hur den ena levande fäbodvallen efter den andra försvunnit under årens lopp.

Torbjörn Nordvall

MEDLEMSFÖRMÅN, TISDAG

6% rabatt på HELA vårt sortiment av livsmedel, kläder, skor, tobak, tidningar, husgeråd, RUBBET så välkommen hit!
Kan ej kombineras med andra %-rabatter

Handla för minst 200:- så får du köpa
1 PAKET BLÖJOR FÖR 10:-

Pris
LÅGPRIS I BOLLNÄS

Bra för alla – Bäst för MEDLEMMAR

Här handlar man billigt
Öppettider:
Månd-fred ... 9.00-20.00
Lördag 9.00-18.00
Söndag 11.00-18.00

Foto: Fotoreklam, Edsbyn
Stylist: Britt Unnes, Härfint, Edsbyn

RÖSTSEDEL
Alfta Lucia 1997

1 2 3 4 5 6 7
(Gör en ring omkring siffran för den kandidat ni röstar på.)

Namn:

Adress:

Insändes till Alfta Lions, Luciakommittén, Box 38, 822 21 Alfta, senast onsdagen den 3 december kl 17.00. Glöm inte att bifoga bidrag till luciainsamlingen!
ENDAST RÖSTSEDEL UR LJUSNAN godtas.

ALFTA LIONS